

WIADOMOŚCI KODENSKIE

Nr 4/2019 rok (4)

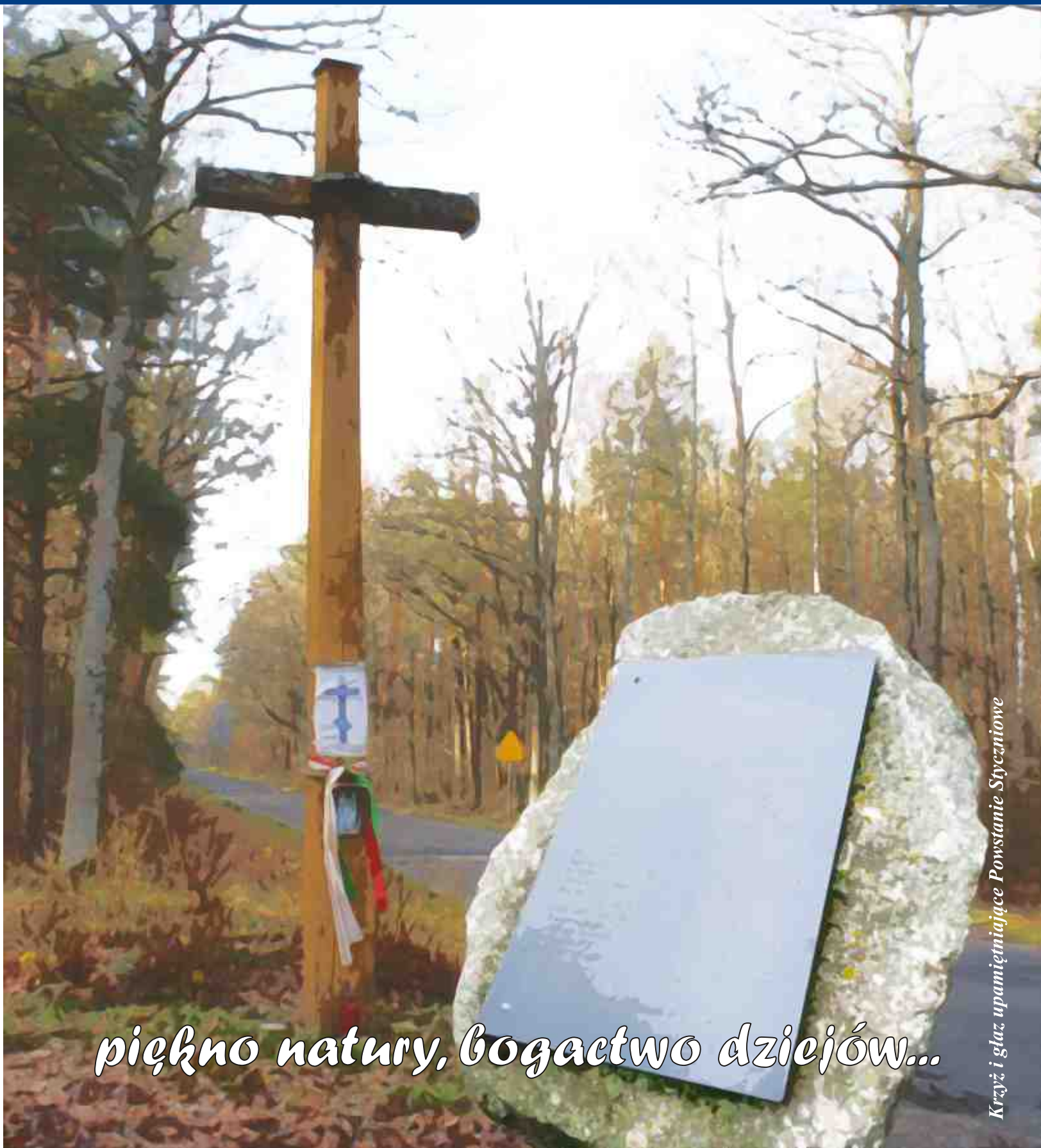

Czasopismo Gminy Kodeń

Egzemplarz bezpłatny

wiadomoscikodenskie@wp.pl

ISSN 2657-6775

piękno natury, bogactwo dziejów...

Krzyż i głaz upamiętniające Powstanie Styczniowe

POWSTANIE STYCZNIOWE część i pamięć

Powstanie styczniowe jako ostatni ogólnonarodowy zryw ludności polskiej w XIX wieku stanowiło mił założycielski II Rzeczypospolitej. Marszałek Józef Piłsudski niezwykle cenił bohaterstwo powstańców, którzy w nadzwyczaj niesprzyjających warunkach potrafili przez wiele miesięcy toczyć nierówną walkę z przeważającymi siłami moskiewskimi. Z tego też względu wielką troską otaczał żyjących jeszcze weteranów powstania oddając im należny hołd oraz tworząc warunki do spokojnej egzystencji.

Niezwykle istotnym zadaniem było też dążenie do uhonorowania miejsc bitew i potyczek, zwłaszcza tych zwycięskich, ale przede wszystkim upamiętnienia poległych uczestników tamtych wydarzeń. Przejawy tej estymy można było dostrzec także w Kodniu, gdzie Powiatowy Zarząd Drogowy w Białej Podlaskiej w okresie międzywojennym ufundował na miejscowym cmentarzu okazały pomnik ku czci powstańców styczniowych, którzy polegli w latach 1863/1864. Mogiła ta (zdjęcie pow.) prezentowała się okazale, albowiem znajdowała się na niej betonowa płyta w kształcie tarczy z białym orłem umieszczonym na czerwonym tle, a nadto otoczona niewielkim metalowym ogrodzeniem. Nad wszystkim górował wysoki metalowy krzyż z datą wybuchu powstania – 1863. Poniżej krzyża znajdowała się metalowa tabliczka z napisem: „Mogiła 6 powstańców poległych za wolność narodu 1863/1864”.

Mogiła ta miała istotne znaczenie z dwóch punktów widzenia. Z jednej strony, stanowiła miejsce pochówku nieznanych 6 powstańców, którzy wcześniej spoczywali w grobach znajdujących się na „starym cmentarzu”, a z drugiej, przypominała o wydarzeniach nocy z 22/23 stycznia 1863 roku, kiedy to doszło w Kodniu do zwycięskiej bitwy z rosyjskimi artylerzystami. Był to jeden z trzech udanych ataków na rosyjski garnizon w noc wybuchu powstania 1863 roku i niewątpliwie największy sukces, dający nadzieję na dalszą skuteczną walkę. Miał więc wymiar symboliczny, albowiem dawał nadzieję, że zdeterminowani powstańcy są w stanie skutecznie walczyć z doborowymi żołnierzami rosyjskimi. Niewiele małych miasteczek ma w swojej historii tak znaczące wydarzenia i z tego też powodu nie mogą one zniknąć z naszej pamięci.

Przypomnijmy zatem, iż około 250-osobowy oddział powstańców złożony z mieszczan kodeńskich, oficjalistów z okolicznych majątków oraz szlachty z Tuczniej pod dowództwem oficjalistów z Dobromyśla Władysława Miketty oraz Pawła Neckiego zaatakował stacjonujący w mieście park artyleryjski nr 2 dowodzony przez ppłk Kazańskiego odnosząc druzgocące zwycięstwo. Opracowany plan bitwy, element zasko-

czenia i determinacja powstańców, były tymi czynnikami, które doprowadziły do zwycięstwa. Bitwa toczona w obrębie dzisiejszego rynku oraz Kalwarii nie doprowadziła także do jakichkolwiek zniszczeń w strukturze miasta. Natomiast bardzo poważne były straty Rosjan, które obejmowały 5 zabitych i 15 rannych, przy braku jakichkolwiek ofiar po stronie powstańców. Do niewoli wzięto 50 jeńców rosyjskich, zdobyto dużą liczbę karabinów, ładunków prochowych, a także kasę parku.

Nie było to zatem pospolite wydarzenie, a do tego bardzo pozytywnie zostało przyjęte przez Rząd Narodowy, albowiem dawało nadzieję na możliwość prowadzenia skutecznej walki z zaborcą, co też stało się faktem w następnych miesiącach. Z tego też względu z całą konsekwencją należy pielęgnować pamięć o tych wydarzeniach, mając na względzie, iż budują one naszą tożsamość oraz patriotyzm. Pozytywnie należy zatem przyjmować wszystkie te działania, które upamiętniają styczniową bitwę.

Przy rozwidleniu dróg, prowadzących do Choroszczyńki oraz Zahorowa, zachował się XIX-wieczny drewniany krzyż, który według przekazów miał upamiętniać miejsce spotkania i wymarszu przed zwycięską bitwą. To bardzo ważne miejsce na mapie powstańczych śladów. Można jedynie żałować, iż tych czasów nie doczekała przedwojenna mogiła. Powstały jednak nowe miejsca pamięci. Kamienny głaz przy drodze do Kalwarii upamiętnia kodeńskich powstańców, zaś na cmentarzu pojawił się pomnik nagrobny ku czci bohaterów powstania oraz uczestników zwycięskiej bitwy o Kodeń. Niech mottem będą zamieszczone tam słowa ostatniego dyktatora powstania Romualda Traugutta: „Skoro Bóg podzielił ludzkość na narody, dając każdemu z nich pewne odrębne cechy, każdy więc naród równe ma prawo do swego istnienia jako niezależna jednostka rozwijająca ze swobodą zupełną tę myśl, którą stwórca w jej łonie złożył. Umiłowanie Ojczyzny i ponoszenie dla niej największych ofiar – to nie wybór, a obowiązek odziedziczony w testamencie naszych ojców”. Motto to godne jest zapamiętania.

foto i tekst: Jarosław Onyszczyk

Szanowni Państwo,

Zbliża się koniec roku. Jest to dobry czas na podsumowania efektów naszej pracy przez ostatnie 12 miesięcy. Był to rok podobny do poprzednich – cieszyliśmy się z osiągniętych sukcesów, martwiły nas kłopoty. Ogólnie jednak można powiedzieć, że bilans wyszedł na plus. Pozyskaliśmy środki, dzięki którym mogliśmy przeprowadzić lub rozpocząć liczne inwestycje, a wśród nich:

- **Remont drogi w Zabłociu** (odcinek o długości 3 km.) – zmieniona zostanie nawierzchnia drogi, a także wybudowane zostaną wjazdy do posesji.
- **Remont infrastruktury usług społecznych w Kodniu** – wyłonieni zostali wykonawcy remontów w Agromówce w Zabłociu i w dawnym Domu Nauczyciela w Kopytowie. Remont kapitalny obejmuje prace budowlane, elektryczne, hydrauliczne od dachu po piwnicę.
- **Modernizacja stacji uzdatniania wody w Kodniu** – polega na wymianie instalacji wewnętrznej, remoncie studni głębinowych, remoncie zbiorników wyrównawczych, montażu instalacji fotowoltaicznej.
- **Budowa ul. Ogrodowej** (odcinek o długości ok. 0,6 km) – budowa nowej ulicy o asfaltowej nawierzchni. Obejmie także przełożenie sieci wodociągowej.
- **Termomodernizacja starej sali gimnastycznej w szkole** – nastąpi docieplenie stropodachu, ścian zewnętrznych, wymiana drzwi zewnętrznych, wymiana okien sali gimnastycznej i łącznika, modernizacja instalacji grzewczej. Źródłem ciepła dla budynku będzie gruntowa pompa ciepła.
- **Termomodernizacja Placencji** – docieplenie stropu i stropodachu przybudówki, ścian fundamentowych, wymiana drzwi zewnętrznych i okien, modernizacja systemu c.o., w tym wymiana kotła.
- **Budowa targowiska w Kodniu** – w ramach projektu budowana jest wiata, pod którą będzie można rozkładać produkty do sprzedaży, budynek socjalny dla sprzedających i kupujących oraz utwardzono kostką teren całego targowiska.
- Przystępujemy do konkursu na 237 instalacji fotowoltaicznych i 91 instalacji solarnych.

Łączna kwota przeznaczona na projekty to 16 mln 585 tys. zł, pozyskane środki – 11 mln 620 tys. zł, środki własne – 4 mln 970 tys. zł. Będą one realizowane w latach 2020/2022.

Oprócz tych większych inwestycji, na co dzień podejmujemy działania może mniej spektakularne, ale jakże ważne w naszym codziennym życiu.

Wykonane zostały remonty dróg w miejscowościach: Łęgi Kodeńskie, Kostomłoty I, Kostomłoty II, Szostaki, Okczyn, Łęgi Okczyńskie, Zabłocie, Zalewsze i na Kolonii Kopytów, a także równano drogi gruntowe we wszystkich sołectwach przy użyciu koparki gminnej. Wybudowano drogę gminną w Dobromyślu.

Remontujemy, bądź wyremontowaliśmy, świetlice wiejskie w Kostomłotach I i w Kątach i opaskę wokół świetlicy w Dobratyczach.

Mijający rok był bogaty w wydarzenia sportowe i kulturalne w naszej gminie. Warto wspomnieć o Powiatowym Dniu Strażaka, Przeglądzie Teatrów „W świecie niepełności”, Nadbużańskim Integracyjnym Festiwalu Muzycznym, Biegu Sapiechów czy, cieszącym się coraz większym zainteresowaniem, Jarmarku Sapieżyńskim.

Patrząc na powyższe, wybrane działania, nie dziwi fakt, że w lipcu gmina Kodeń uzyskała tytuł „Gmina na szóstkę”. To oczywiście nie jest zasługa moja czy Urzędu Gminy, to zasługa wszystkich mieszkańców! Przed nami Święta Bożego Narodzenia. Z tej okazji...

*Składamy w imieniu własnym oraz naszych współpracowników
najlepsze życzenia – zdrowych, rodzinnych Świąt,
spędzonych w atmosferze domowego ciepła
oraz wszystkiego dobrego w nadchodzącym Nowym Roku.*

*Przewodnicząca Rady Gminy Kodeń
Barbara Radecka*

*Wójt Gminy Kodeń
Jerzy Troć*

„FIGURKA”

Dla mieszkańców Kodnia jest codziennością, dla podróżnych pewnego rodzaju punktem orientacyjnym. Zdawałoby się, że stoi tu od „zawsze”. Ale czy mijając ją zastanawiamy się co o niej wiemy?

Figura przydrożna Najświętszego Serca Jezusowego znajdująca się przy zbiegu ulic Bialskiej i Sławatyckiej, potocznie zwana „Figurką”, została wybudowana w roku 1937 w miejscu istniejącego krzyża na rozstajach dróg. Fundatorem Figury przydrożnej było Katolickie Stowarzyszenie Mężów w Kodniu, którego prezesem był ówczesny artysta i dobrodziej Sanktuarium Matki Boskiej Kodeńskiej profesor Marian Kiersnowski. Prof. Kiersnowski wraz z żoną Jadwigą z Mickiewiczów mieszkali wówczas w Kodniu w Klasztorze Ojców Oblatów. Wykonał on zarówno projekt, jak i figurę Chrystusa.

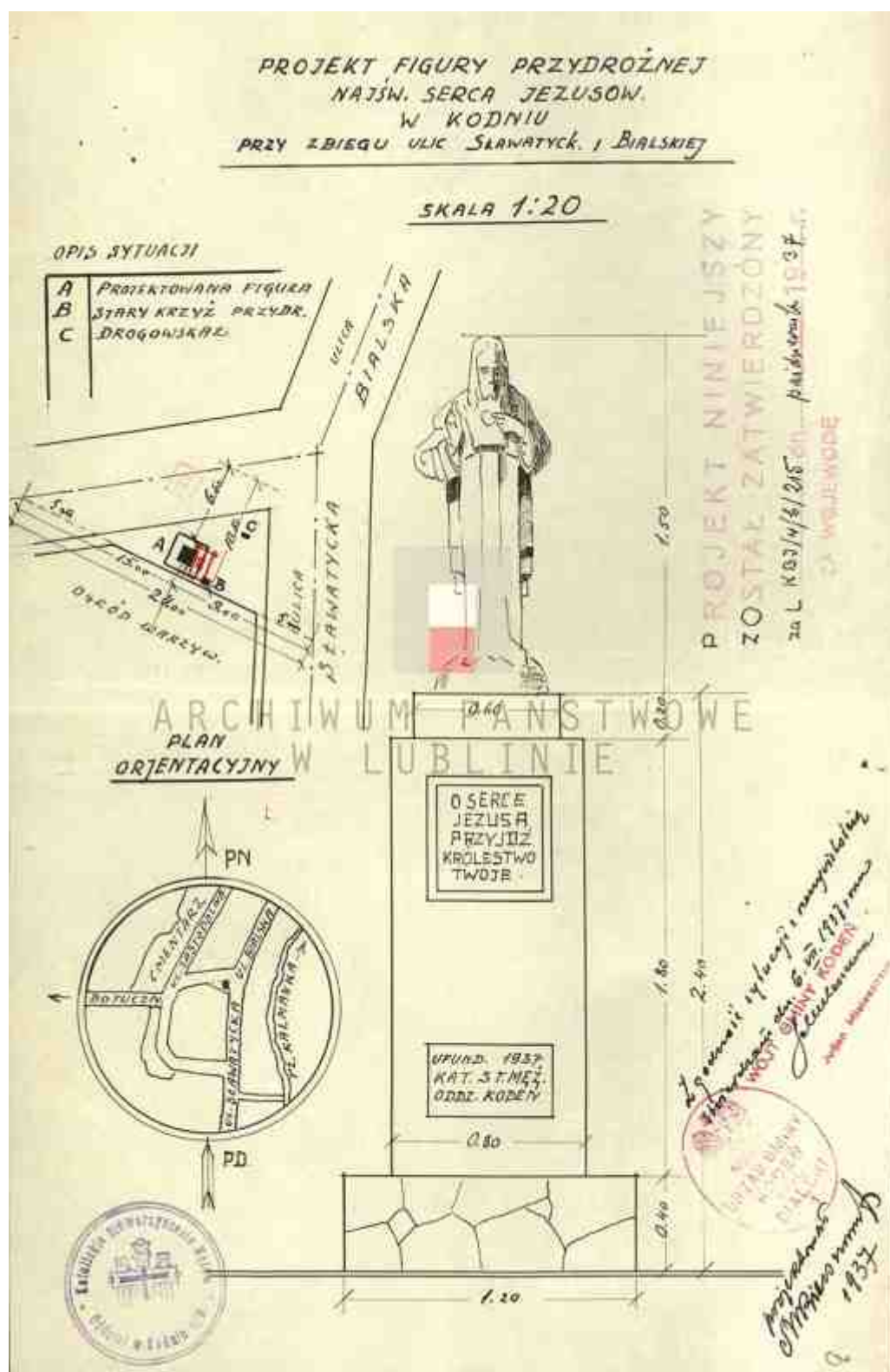

Figura w pierwotnym stanie wykonana była z piaskowca. Upływ czasu pokrył ją szarym nalotem. Zamiast poddać ją konserwacji, została pomalowana na kolorowo zgodnie z barwami wyobrażenia wizerunku Chrystusa na obrazach. Mniej lub bardziej udane kolejne malarskie odnowienia zatępiły pierwotne rysy bardzo wymownego przedstawienia Chrystusa, wskazującego na swoje serce. Może warto poddać figurę pełnej konserwacji, aby przywrócić jej pierwotny wygląd i majestat

przekazu Katolickiego Stowarzyszenia Mężów w Kodniu? Należy też w tym miejscu dodać, że prof. Kiersnowski jest też twórcą ambony, organów, stacji drogi krzyżowej i bocznych ołtarzy w bazylice kodeńskiej. Osobiście też Marian Kiersnowski wyrzeźbił figurkę Matki Bożej Kodeńskiej do pomnika, mającego stanąć w miejscu pochówku jego żony Jadwigi zmarłej w 1943 roku, gdzie też sam został pochowany w roku 1949. Skany dokumentów

związanych z uzyskaniem zezwolenia na budowę figury przydrożnej (6 skanów), można znaleźć na stronie szukajwarchiwach.pl – Archiwum Państwowe w Lublinie – sygn. 35/403/0/5.5/347. Dostępne są także w zakładce Turystyka/Historia na stronie www.domkulturywkodniu.pl.

*dokumenty: Archiwum Akt Dawnych w Lublinie
fot. i tekst: Stanisław Rafalko*

Model figury Chrystusa (po lewej) i stan dzisiejszy (po prawej).

POŻEGNANIE NA SPORTOWO

Tradycyjnie już w drugiej połowie września odbyło się Pożegnanie Lata. W dniu 15.09.2019 r. na boisku przy Zespole Placówek Oświatowych w Kodniu odbył się po raz XXI Turniej Piłki Nożnej „Zakończenie wakacji z piłką nożną”, od trzech lat połączony z Memoriałem Józefa Tymoszuksa.

Przewidziane były rozgrywki w dwóch kategoriach dla dzieci i młodzieży oraz gwóźdź programu – mecz Oblaci kontra pracownicy Urzędu Gminy. Zawiodła nieco organizacja drużyn piłkarskich wśród uczniów, gdyż zgłosiły się tylko trzy drużyny w kategorii wiekowej klas 5 – 8. Końcowa kolejność wśród tych drużyn była następująca: I miejsce – Perła Stawiatycze, II – Korniki Kodeń, III – Kamaga Team. Z kolei główny mecz dostarczył sporych emocji. Puchar zwycięzcy powędrował do Oblatów. Dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty Nordic Walking. Marta Mandziuk wspólnie z Dariuszem Mackiewiczem zapoznali amatorów tej formy

rekreacji z technikami chodzenia z kijkami oraz sposobem doboru odpowiedniego sprzętu. Można było także spróbować swoich sił na planszy szachowej. (Materiał o Kole Szachowym Kodeń w dalszej części Wiadomości Kodeńskich.) W trakcie całej imprezy były dostępne atrakcje dla dzieci w postaci dmuchańców i słodkości, a pozostali mogli się posilić degustując specjały kodeńskiej kuchni. Imprezę zakończył koncert zespołu Blue Rain i tańce przy muzyce zespołu NO Problem.

fol. i tekst: GCKSiT

ZAWODY SPINNINGOWE

28 września 2019 r. odbyły się XII Towarzyskie Zawody Spinningowe na rzece Bug. Frekwencja dopisała – udział wzięło 61 zawodników z 19 kół wędkarskich, w tym 3 kobiety. Łowiono na odcinku około 20 km – od miejscowości Szostaki do okolic Kostomłot II.

Każdy zawodnik otrzymał metrówkę z herbem Kodnia, na którą przykła-

dał złowioną rybę, robił zdjęcie, a następnie kręcił krótki film, wypuszczając złowioną rybę do rzeki, wpisując wymiar ryby do karty startowej. Ilość i wymiar złowionych ryb przekładały się na punkty, które z kolei określały miejsce zawodnika. Zawody zakończyły się o godz. 18.00 i wszyscy udali się do Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu. Tam nastąpiło wręczenie pucharów, dyplomów i nagród przy dźwiękach fanfar przygrywanych przez Kodeńską Orkiestrę Dętą pod batutą Przemysław Nurzyńskiego. Na koniec orkiestra zagrała wspaniały koncert. Za wsparcie i pomoc pamiątkowe

dyplomy otrzymali: Mariusz Kiczyński – Przewodniczący Rady Powiatu, Jerzy Troć – Wójt Gminy Kodeń, Tomasz Andrejuk – Radny Powiatu Białskiego, Barbara Radecka – Przewodnicząca Rady Gminy Kodeń, Jacek Malarski – Dyrektor ZPO w Kodniu, dr Piotr Skolimowski – Dyrektor GCKSiT w Kodniu, Daniel Tomczuk – Dyrektor Banku Spółdzielczego w Terespolu, Monika Tarasiuk, Katarzyna Stawicka, Andrzej Gruszka. Dyplomy wręczył Wiesław Witkowicz – Prezes PZW „Brzana”, Koło Kodeń. Wędkarze, którzy nie znaleźli się w pierwszej 10, otrzymali nagrody pocieszenia. „Dziękuję zarządowi Koła Kodeń za pomoc i organizację XII Towarzyskich Zawodów Spinningowych w Kodniu. Zapraszam za rok (ost. sobota września)” – powiedział na koniec Wiesław Witkowicz.

fol.: GCKSiT, tekst: W. Witkowicz

„KOMPUTERY DLA BIBLIOTEK”

Biblioteka Publiczna w Kodniu w roku 2019 realizowała zadania w zakresie trzech programów skierowanych do bibliotek publicznych. Najważniejszym z nich był program ogłoszony przez Instytut Książki z Krakowa po tytule „Kraszewski – Komputery dla bibliotek 2019”.

Głównym założeniem tego projektu był zakup sprzętu komputerowego dla bibliotek. W ramach naboru do tego programu wpłynęły 883 wnioski. Do dofinansowania zostało zakwalifikowanych 113 wniosków. Wniosek Biblioteki Publicznej Gminy Kodeń znalazł się na 36 miejscu. Dzięki temu pozyskaliśmy kwotę 33.640 złotych na realizację tego zadania. Kodeńska Biblioteka kupiła dobrej jakości nowoczesny sprzęt komputerowy, w skład którego wchodziły: cztery stacjonarne zestawy komputerów, laptop, urządzenie wielofunkcyjne, zestaw głośników komputerowych, urządzenia UPS, bezprzewodowy czytnik kodów kreskowych, oprogramowania komputerowe oraz inne urządzenia niezbędne do właściwego funkcjonowania sprzętu. W najbliższych tygodniach po zainstalowaniu oprogramowania i skompletowaniu zestawów komputerowych przez informatyka, nowy sprzęt będzie mógł służyć tutejszej społeczności lokalnej oraz gościom, odwiedzającym naszą gminę.

fol.: Ewa Rafalko, tekst: Wanda Kopczyńska - Dyrektor Biblioteki Publicznej w Kodniu

KODEŃSKIE SZACHY

Zajęcia koła szachowego w Kodniu odbywają się w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w każdy wtorek w godzinach 14.30 – 16.00.

Na zajęciach Koła Szachowego zawiązała się stała grupa osób, które przychodzą regularnie. Jest ich od ośmiu do dziesięciu. Niektórzy chodzą na zajęcia już drugi rok. „Tu w Kodniu nie było nigdy tradycji szachowych, więc pracę zaczynam praktycznie od zera. Dlatego cieszą mnie ich ciągłe postępy!” – powiedział **Marek Ferens, prowadzący zajęcia**. Po opanowaniu podstawowych zasad gry przeszliśmy do coraz trudniejszych elementów. Gramy już z zegarem szachowym, rozwiązujemy zadania szachowe, poznajemy różne debiuty, uczymy się dawać mata hetmanem i wieżami, poznajemy taktykę i strategię szachową. Pod koniec listopada 2019 roku rozpoczęliśmy rywalizację w mistrzostwach koła szachowego!

Dwaj moi wychowankowie Tomek i Adam Winiarkowie 16.11.2019 roku wzięli udział w rozgrywkach Białskiej Ligi Szachowej w Białej Podlaskiej, gdzie w swojej kategorii wiekowej zajęli odpowiednio 8 i 10 miejsce.

Duże postępy, w porównaniu z poprzednim rokiem zrobiła Aleksandra Sacharczuk. Całą grupą szachistów została ostatnio zarejestrowana w Polskim Związku Szachowym wstępując do klubu szachowego MOK „Debiut” Terespol. Chciałbym tu zaznaczyć, że akces do tego klubu nie jest przypadkowy, ponieważ jako wieloletni instruktor i wychowawca dzieci oraz młodzieży z Terespolu, chciałbym nawiązać do tradycji terespolskich szachów, które odnosiły wiele sukcesów w powiecie i nie tylko. Będziemy tu w Kodniu czerpali najlepsze wzorce szachów terespolskich, nawiązując kontakty w postaci organizacji wspólnych turniejów szachowych, wzajemnej pomocy i wymiany doświadczeń. Pierwszym takim krokiem było zapisanie kótkowiczów do klubu z Terespolu! Chciałbym w tym miejscu podkreślić, że moja praca z dziećmi

i młodzieżą z Kodnia nie miałaby miejsca, gdyby nie życzliwość Dyrektora GCKSiT dr Piotra Skolimowskiego, który użyczył mi serca, aby moja szachowa przygoda była miła, łatwa i przyjemna i przynosiła mi wiele radości. Podziękowania należą się również Dyrektorowi Szkoły Podstawowej w Kodniu Jackowi Malarskiemu za rozreklamowanie szachów w szkole oraz Ewie Rafałko za pomoc w przygotowaniu plakatów i dyplomów.

fot. i tekst: Marek Ferens

Informacje na temat wszystkich zajęć i imprez organizowanych przez Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu można znaleźć na stronie: www.domkulturywkodniu.pl w Kalendarium.

BIEGI PO ZIEMI KODEŃSKIEJ

Dnia 8 października 2019 roku, na uroczej kodeńskiej Kalwarii, rozegrane zostały sportowe zawody biegowe dla uczniów szkół podstawowych. **XVI Biegi po Ziemi Kodeńskiej, nad którymi honorowy patronat objął Marszałek Województwa Lubelskiego – Jarosław Stawiarski, w tym roku, w 80 rocznicę wybuchu II wojny światowej, nosiły tytuł PAMIĘCI WRZEŚNIA 1939.** Kodeńskie zawody wpisują się w ogólnopolskie obchody tych tragicznych wydarzeń, są również swoistą kontynuacją akcji „Przerwany Marsz”, kiedy to na uroczystości, związane z rozpoczęciem nowego roku szkolnego, zaproszono tych, którzy osiemdziesiąt lat temu, nie mogli pójść pierwszy raz w życiu do szkoły z powodu wybuchu wojny. Agresja hitlerowska, a potem sowiecka, na Polskę zburzyła ich świat dziecięcych marzeń, związanych z nowym, jakże ważnym, etapem w życiu młodego człowieka, rozpoczęciem nauki w szkole.

Biegi po Ziemi Kodeńskiej, rozgrywane od kilkunastu lat, są uzupełnieniem imprez biegowych dla dzieci i młodzieży, które mają miejsce w sierpniu w ramach uznanej międzynarodowej imprezy Biegu Sapiehów. Tradycyjnie w pierwszą sobotę sierpnia rozgrywana jest słynna kodeńska „piekielna piętnastka”, imprezie głównej towarzyszą Małe Biegi Sapiehów na dystansie 800 i 1200 metrów, a od trzech lat również Bieg Przedszkolaków na dystansie około 200 metrów. W okresie wakacyjnym znaczna część dzieci przebywa na wypoczynku, dlatego w Małym Biegu Sapiehów bierze udział niewiele ponad 50 młodych zawodników i mniej więcej taka sama liczba przedszkolaków.

W tym roku na kodeńskiej Kalwarii zgromadziło się ponad stu zawodników ze szkół podstawowych z: Dobrynia Dużego, Wólki Dobryńskiej, Połosek, Sławatycz, Tucznaj i najwięcej z Kodnia. Organizatorzy nagradzali zdobywców trzech pierwszych miejsc medalami, za miejsca od pierwszego do szóstego wręczali również dyplomy. Zwycięzcom poszczególnych kategorii wręczono puchary ufundowane przez Marszałka Województwa Lubelskiego – *Jarosława Stawiarskiego*, Starostę Bialskiego – *Mariusza Filipiuka* i Wójta Gminy Kodeń – *Jerzego Trocia*, złote, srebrne i brązowe medale fundował Dyrektor ZPO w Kodniu – *Jacek Malarski*, a dyplomy *dr Piotr Skolimowski* – Dyrektor Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu. Gorące napoje przygotowała kuchnia szkolna ZPO, a Towarzystwo Przyjaciół Kodnia zadbało o słodki poczęstunek.

Organizatorami XVI Biegów po Ziemi Kodeńskiej PAMIĘCI WRZEŚNIA 1939 byli Towarzystwo Przyjaciół Kodnia, a także Bialskie Starostwo Powiatowe, Wójt Gminy Kodeń, Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu oraz Zespół Placówek Oświatowych w Kodniu, którego nauczyciele wychowania fizycznego zadbali o prawidłowy przebieg imprezy.

fot.: GCKSIT, tekst: Jacek Malarski

ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI

W tym roku po raz 101 mieliśmy możliwość świętować odzyskanie niepodległości. Dzięki heroicznej walce milionów Polaków dziś ze spokojem i dumą możemy odpowiedzieć na pytanie Władysława Bełzy: Kto ty jesteś? – Polak mały.

Obchody Święta Niepodległości w Kodniu rozpoczęły się w piątek 8 listopada. W Zespole Placówek Oświatowych w Kodniu odbył się uroczysty apel, w trakcie którego zebrani goście i uczniowie przypomnieli wszystkim, czym dla Polaków jest dzień 11 XI oraz jak ważne w dzisiejszych czasach są patriotyzm i miłość do ojczyzny.

Kontynuacja obchodów miała miejsce 11 XI – wówczas odbyła się uroczysta msza św. w intencji ojczyzny i poległych w walce o niepodległość Polski. Po mszy św. zebrani goście i mieszkańcy Kodnia przemierzali przy akompaniamencie Orkiestry Dętej Kodeń przed Pomnik Odzyskania Niepodległości, gdzie złożono kwiaty.

Kolejnym punktem programu była Wieczornica, która odbyła się w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu. Odśpiewano na niej wiele patriotycznych pieśni przypominających nam, jak trudne, były czasy pod zaborami oraz jak ważne jest, by doceniać wolność i jej nie utracić.

fot. i tekst: GCKSiT

ŚWIĄTECZNE FRYKASY Z KODNIA

Gdy pierwszy śnieg pokryje przeważnie niziny, urozmaicony niewielkimi wzgórzami i meandrami rzeki nadbużański krajobraz wkraczamy w czas przygotowań do Świąt Bożego Narodzenia.

W naszym domu wyczuwalna jest intensywna woń przypraw: jagód jałowca, majeranku, kminku i aromatycznych owoców: pigwowca, jarzębiny, derenia, mirabelek — to one nadają niepowtarzalny smak tradycyjnym świątecznym potrawom.

Mamy szczęście, że tereny nadbużańskie to prawdziwa skarbnica ziół, z której tutejsi mieszkańcy zawsze czerpali obficie. Nieodłącznym składnikiem regionalnych produktów i potraw są zioła z ogródków oraz lasów, łąk i pól. Dodajemy je do serów, pierogów, marynat czy przetworów. Świąteczny jadłospis koniecznie uzupełniamy owocami rosnącymi na łąkach oraz w przydomowych sadach. Ze świętami i domem dziadków na Segrach szczególnie kojarzą nam się gruszki, uważane za gwarancję długowieczności. Na świątecznym stole nie może zabraknąć musztardy gruszkowej, która jest przyprawą uniwersalną.

Najważniejszym i podstawowym składnikiem musztardy jest gorczyca, jednak o jej smaku i charakterze decydują różnorodne dodatki. Charakterystyczny świąteczny smak i zapach musztarda zawdzięcza gruszkom, gorzycy i korzennym przyprawom. Według dawnych przepisów musztardę przyrządzano z pieczoną gruszką i rodzynekami, które sprawiały, że musztarda była substancją winną, kwaśną, ale jednocześnie słodką i gęstą. Niezwykle istotne jest dbanie o to, co lokalne i kultywowanie polskiej tradycji. Dotyczy to także dawnych smaków i zwyczajów kulinarnych. To dzięki pamięci mieszkańców, kodeńskie święta są prawdziwą mozaiką smaków o wielokulturowych korzeniach. Od niepamiętnych czasów na wigilijnym stole nie mogło zabraknąć potraw z płodów i darów ziemi takich jak kutia czy kisiel z owsa. Zygmunt Gloger polski etnograf, krajoznawca utrzymywał, że kutia jest tradycyjną wigilijną potrawą przygotowywaną przez gospodynię, natomiast kisiel przez gospodarza. Dobrzy gospodarze dbają, aby potrawy wigilijne były przygotowane z płodów rolnych i leśnych całego roku: warzyw, roślin oleistych, owoców, zarówno świeżych jak i suszonych, grzybów, ryb, zbóż i miodu, bo jak mawiano: „Pan Bóg tak urządził, że to jest wszystko dla człowieka”.

Starsi mieszkańcy naszej gminy ze łzą w oku wspominają czasy, gdy w każdej dobrze zaopatrzonej spiżarni wisały, roztaczające urzekającą woń, wianki suszonych borowików, a na półkach szeregiem stały stojące grzybów marynowanych.

Okoliczne rzeki i ich otoczenie to źródło inspiracji kulinarnych dla tutejszych gospodyń. Ryby na wigilijnym stole mają być gwarancją zdrowia i dostatku. Dlatego też istnieje zwyczaj przygotowywania kilku dań rybnych. Podaje się karpia smażonego, w occie oraz w szarym sosie z rodzynekami, szczupaka w śmietanie i galarecie, karasie smażone, okonia z grzybami oraz śledzie, które zawsze były symbolem postu i wyczekiwania.

Dzięki zachowanym tradycjom i przepisom w „Wieczór Wigilijny” roztacza się niebywały przepych postnych potraw i regionalnych specjałów.

musztarda gruszkowa

Składniki:

gorczyca biała, ocet jabłkowy, gruszka Faworytka, sól, cukier, woda, kozieradka, pieprz czarny, kolendra, mniszkowy miodek

Sposób wykonania:

Ziarna gorzycy wrzucamy do naczynia, dodajemy ocet i 3 łyżeczki wody z odrobiną cukru. Zostawiamy na noc, żeby gorczyca wchłonęła wodę. Następnie zawartość ucieramy, dodajemy wodę, miód i szczyptę soli oraz korzenne przyprawy. Gotujemy kilka gruszek ok. 1 kg, a następnie przecieramy. Łączymy gruszki z gorzycą, ucieramy do uzyskania odpowiedniej konsystencji i przekładamy do słoiczka. Przechowujemy w lodówce.

Musztarda gruszkowa zdobyła tytuł Najlepszy Smak Lubelszczyzny 2019 podczas Europejskiego Festiwalu Smaków w Lublinie.

kotlety rybne z Sugrów

Składniki:

świeża ryba (szczupak, lin, karaś, sum lub karp), bułka tarta, mąka, olej lub oliwa do smażenia, masło, cebula, jajka oraz przyprawy: sól, pieprz, zioła, czosnek, a do wywaru: marchewka, pietruszka, seler, liść laurowy, ziele angielskie i cebula.

Sposób wykonania:

Kotlety smażone sporządza się z rybnej masy mielonej, a następnie obtacza w bułce tartej i smaży w niewielkiej ilości tłuszczu. Gotowane w formie pulpetów wychodzą najlepsze, jeśli do masy wykorzystamy kilka gatunków ryb (tłustych i chudych) oraz dodatków (namoczonej w mleku bułki, masła, surowych jaj i przypraw). Pulpety uformowane w kształcie kuli obtacza się w mące i gotuje. Pulpety, kulki gotujemy pod przykryciem we wrzącym wywarze z jadalnych części ryb i warzyw, stosując technikę „mrugania” lub we wrzącej osolonej wodzie. Czas przygotowania wynosi od 10 do 40 min, w zależności od wielkości porcji i sposobu wykonania. Kotlety smaży się na oleju w temperaturze 140 -150°C w przypadku potraw podawanych na gorąco.

kisiel z owsa (owsiany)

Składniki:

Ta dość specyficzna, bo niesłodka potrawa przygotowana na bazie ziarna owsa ma kolor ciemnoszary, a na bazie płatków owsianych - jaśniejszy, szaro-beżowy z dodatkiem wody, soli, cukru i drożdży.

Sposób wykonania:

Przygotowujemy rozczyń z drożdży, mąkę owsianą zalewamy wrzątkiem, przykrywamy lnianą ściereczką i odstawiamy na całą noc do ciepłego pomieszczenia. Po tym czasie wszystko zagotowujemy i doprawiamy solą oraz cukrem. Na koniec kisiel należy przelać do odpowiedniego naczynia i czekać aż zgęstnieje. Można podsmażyć na oleju lnianym.

Kisiel z owsa wpisany jest na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

mufiny dereniowe

Składniki:

6 łyżek mąki pszennej, 2 łyżki mąki ziemniaczanej, ¾ szklanki cukru, 2 łyżeczki proszku do pieczenia, 1 jajko, 1/2 szklanki oleju, 1 szklanka mleka, 9 łyżeczek konfitury dereniowej lub innej (jaką mamy w spiżarni), 2 łyżeczki kakao

Sposób wykonania:

Piekarnik nagrzewamy do 190 °C. Mąkę przesiewamy do miski razem z proszkiem do pieczenia. Dodajemy cukier. Mieszmamy i odstawiamy. W drugiej misce roztrzepujemy widelcem jajko razem z konfiturą dereniową. Dodajemy olej i mleko, mieszmamy widelcem. Wszystkie składniki delikatnie łączymy za pomocą łyżki: do sypkich składników dodajemy masę jajeczną i krótko oraz delikatnie mieszmamy łyżką, tylko do połączenia się składników. Ciasto wykładamy do silikonowych foremek. Wstawiamy do piekarnika i pieczemy przez około 18 - 20 minut, do suchego patyczka. Dekorujemy według uznania.

Te i inne przepisy dostępne również na stronie domkulturywkodniu.pl w zakładce Wiadomości Kodeńskie.

fot. i tekst: Paulina Pietrusik - Frykasy z Kodnia

PAMIĘCI ŚW. JANA PAWŁA II

Dnia 20 października 2019 r. w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu po raz 15 odbyły się Powiatowe Kodeńskie Spotkania z Poezją i Pieśnią Maryjną poświęcone pamięci św. Jana Pawła II.

Spotkania poprzedziło przejście uczestników i mieszkańców oraz przybyłych gości na kodeńską Kalwarię przed pomnik św. Jana Pawła II, gdzie pod przewodnictwem Ojca Proboszcza po krótkiej modlitwie zostały złożone kwiaty i zapalone znicze.

Po powrocie do Centrum Kultury w atmosferę kodeńskich spotkań, wykonaniem nastrojowej pieśni maryjnej, wprowadził Janusz Pruniewicz, zaś Dyrektor Centrum Kultury – dr Piotr Skolimowski przybliżył genezę powstania naszych spotkań, witając przybyłych uczestników, opiekunów i gości. Powiat Bialski reprezentował Radny Powiatu – Tomasz Andrejuk, gościliśmy również Wójta Gminy – Jerzego Trocia, radnych gminnych, duchowieństwo: Proboszcza – o. Damiana Dybałę OMI, o. Krzysztofa Karwackiego OMI oraz o. Karola Lipińskiego OMI, który posługuje w Wierszynie na dalekiej Syberii. Licznie przybyli uczestnicy, chóry i zespoły z powiatu bialskiego: gm. Miedzyrzec Podl., gm. Terespol, gm. Piszczac, gm. Leśna Podl. gm. Hanna oraz gm. Kodeń, spotkali się u boku Królowej Podlasia, gdzie poezją i pieśnią oddawali Jej cześć, czcili wyjątkowy czas pontyfikatu naszego rodaka św. Jana Pawła II, sięgając po piękne teksty różnych autorów, którzy to w swojej twórczości dali wyraz uczuciom, czci, podziwu, ale również żalu i zadumy.

W ciągu tych wielu lat swojego pontyfikatu nasz Papież stał się dla nas symbolem wielkości człowieczeństwa. Dla wielu to człowiek obdarzony ogromnym autorytetem, a jednocześnie tak bliski sercu. Wśród wielu wybitnych dokonań naszego świętego Jana Pawła II był obszar wychowywania młodych, który był dla papieża dziedziną wyjątkowej odpowiedzialności przed Bogiem. Jan Paweł II nieustannie kształtował młode pokolenie. Apelował do młodych, aby nie lękali się młodości, głębokich pragnień szczęścia, prawdy i piękna, aby własne powołanie życiowe budowali na poszanowaniu prawdy, godności i praw osoby ludzkiej. Dlatego najpiękniejszym wyrazem pamięci i hołdem jaki mogą złożyć te młode i te starsze pokolenia naszemu Papieżowi, jest rozważanie Jego słów i tych z bogatej twórczości literackiej. Twórczość, która pozostała po naszym Wielkim Papieżu jest dla wykonawców

naszych spotkań inspiracją do sięgania po nią. Ojciec Św. przed śmiercią powiedział: „Szukałem Was, teraz przysłicie do mnie i za to Wam dziękuję”. W scenerii przydrożnej kapliczki i wymownego wizerunku Papieża, wzbogaconej prezentacją multimedialną przybliżającą nam słowa i pontyfikat Jana Pawła II, zespoły i chóry śpiewały, a recytatorzy wypowiadali wiele pięknych słów, stanowiących przedmiot pragnień, tęsknot i myśli, a kierowanych dla oddania czci Maryi. Nasze spotkania są więc najpiękniejszym podziękowaniem przez chwałę Maryi w hołdzie Świętemu Janowi Pawłowi II, który szczególnie ją ukochał. O Matce Bożej mówił niemalże w każdym swoim wystąpieniu, a jego dewiza brzmiała: „*TOTUS TUUS*” – „*Jestem Twój i wszystko co posiadam, należy do Ciebie, Ciebie przyjmuję we wszystkim, co moje*”.

Spotkania nasze nie mają charakteru konkursowego, wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe upominki i dyplomy oraz przygotowane na XV Spotkania – okolicznościowe plakietki w formie magnesów, którymi obdarowani zostali oprócz uczestników również goście oraz licznie zgromadzeni widzowie. Po zakończonych prezentacjach zespołów, solistów i recytatorów, wszyscy spotkali się na wspólnym poczęstunku, przygotowanym przez pracowników GCKSiT w Kodniu.

fot.: GCKSiT, tekst: Agnieszka Nowacka

GMINNY DZIEŃ SENIORA

Od wielu już lat w gminie Kodeń w listopadzie obchodzimy Gminny Dzień Seniora. Jest to uroczystość na której szczególną uwagę zwraca się na seniorów, na ich rolę w społeczeństwie, na to co można dla nich zrobić, aby nie czuli się wyrzuceni poza margines życia.

W dniu 27 listopada 2019 r. w sali Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu pojawili się licznie przybyli seniorzy, a także dostojni goście, wśród których należy wymienić: Wójta Gminy Kodeń – *Jerzego Trocia*, Zastępcę Wójta – *Andrzeja Krywickiego*, Przewodniczącą Rady Gminy Kodeń – *Barbarę Radecką*, Proboszcza Parafii Katolickiej pw. św. Anny – o. *Damiana Dybałę*, Proboszcza Parafii Prawosławnej pw. św. Ducha – ks. *Jana Grajko*, a także *Alinę Laszuk* – Kierownik Domu Pogodnej Starości.

Uroczystość rozpoczął Dyrektor Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu – *dr Piotr Skolimowski*, który powitał wszystkich zebranych, złożył życzenia Seniorom, podziękował koordynatorom Klubów Seniora za ogrom włożonej pracy, a pracownikom Urzędu Gminy Kodeń – Kierownikowi Urzędu Stanu Cywilnego – *Robertowi Romanowiczowi* oraz Inspektor do spraw ewidencji ludności

dr hab. Danucie Buraczyńskiej – za przygotowanie informacji dotyczących jubilatów.

W tym roku **12 par z 50-letnim stażem małżeńskim zostało odznaczonych medalami za długoletnie pożycie małżeńskie. 4 pary zostały wyróżnione za 55-letni staż, 6 za 60-letni, a także po jednej parze za 65-letni i 74-letni staż małżeński.** Wszyscy otrzymali listy gratulacyjne podpisane przez Wójta i Przewodniczącą Rady Gminy oraz piękne bukiety kwiatów. Następnie wzniesiono toast za zdrowie jubilatów oraz odśpiewano gromkie Sto Lat. Po części artystycznej, przygotowanej przez Kluby Seniora z Zabłocia, Kodnia i Kostomłot, zaproszono wszystkich na wspólny poczęstunek przygotowany przez pracowników GCKSiT i Koło Gospodyń Wiejskich w Kodniu.

fot.: Adam Purc, tekst: Ewa Rafałko

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ KODNIA 1999-2019

Pod koniec ubiegłego wieku grupa mieszkańców Kodnia postanowiła założyć stowarzyszenie, którego najważniejszymi celami były: pielęgnowanie bogatych dziejów historycznych Kodnia i okolic, troska o zachowanie naturalnych walorów przyrodniczych regionu nadbużańskiego, gromadzenie i zabezpieczanie wartości kulturalnych i pamiątek, a przede wszystkim upowszechnianie, propagowanie wiedzy i informacji o Kodniu oraz dbałość o wizerunek Kodnia i okolicznych miejscowości. Tak powstało Towarzystwo Przyjaciół Kodnia...

Zebranie założycielskie stowarzyszenia odbyło się 6 grudnia 1998 roku w Szkole Podstawowej w Kodniu. Wzięto w nim udział osiem osób. Podjęto wówczas uchwałę numer 1 o założeniu stowarzyszenia, którego pełna nazwa będzie brzmieć: Towarzystwo Przyjaciół Kodnia. Członkami komitetu założycielskiego byli: Czesław Babkiewicz, Marek Bukowski, Józef Dawidowicz, Eugeniusz Filipowicz, Iwona Hordyjewicz, Jacek Malarski, Dominik Nazaruk, Tomasz Onyszczuk, Stanisław Rafałko, Zbigniew Sowa, Waldemar Szkodziński, Zofia Sztokalińska, Józef Tymoszuć, Ryszard Zań. Na pierwszym zebraniu wyłoniono również przedstawicieli do reprezentowania stowarzyszenia przed Sądem Rejestrowym w osobach Eugeniusza Filipowicza, Dominika Nazaruka, Waldemara Szkodzińskiego i Józefa Tymoszuć.

29 lutego 1999 roku Sąd Wojewódzki I Wydział Cywilny w Lublinie postanowił o wpisaniu do rejestru stowarzyszeń pod pozycją 1919 **Towarzystwo Przyjaciół Kodnia**. 28 marca 1999 roku w Domu Kultury w Kodniu odbyło się pierwsze walne zebranie członków Towarzystwa. Uchwalono Statut stowarzyszenia, wybrane zostały władze, określono plan i formy działalności, a także zobowiązano Zarząd do zakończenia wszelkich formalności technicznych wynikających z ustawy o stowarzyszeniach oraz opracowano plan działania w pierwszym okresie funkcjonowania.

Pierwszy skład zarządu Towarzystwa Przyjaciół Kodnia przedstawiał się następująco: Jacek Malarski – prezes, Dominik Nazaruk – wiceprezes, Eugeniusz Filipowicz – wiceprezes, Iwona Hordyjewicz – sekretarz, Zofia Sztokalińska – skarbnik oraz członkowie Zarządu: Józef Tymoszuć i Zbigniew Sowa.

W 2000 roku Towarzystwo Przyjaciół Kodnia podjęło trzy niezwykle ważne zadania: wystąpiło do Rady Gminy Kodeń o zgodę na używanie w logo stowarzyszenia elementów herbu Kodnia, zaangażowania się w organiza-

cję Biegu Sapiehów, a także, we współpracy z gminą i w porozumieniu z parafią św. Anny, wystąpiono do Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Poznaniu, z intencją utworzenia w Kodniu Liceum Ogólnokształcącego dla młodzieży, które miało by się mieścić w budynku parafialnym przy ulicy 1 Maja (obecnie Dom Pielgrzyma i jadłodajnia „U Oblatów”).

W 2003 roku zakończone zostały wszelkie sprawy związane z ponowną rejestracją stowarzyszenia, uzyskany został regon, numer NIP oraz wpis do KRS. W tym roku, we współpracy z Zespołem Placówek Oświatowych w Kodniu, powstała Grupa Integracyjna „Najlepiej Razem”, stowarzyszenie aktywnie włączyło się w organizację Memoriału Stanisława Seheniuka w piłce siatkowej oraz w obchody 140 rocznicy wybuchu powstania styczniowego.

Z okazji 150 rocznicy, udało się Towarzystwu powrócić do zamierzeń związanych z upamiętnieniem powstania i umieścić na kamieniu, który postawiono w pobliżu miejsca bitwy, pamiątkową tablicę. (fot. 1) Na tablicy wyryte są nazwiska 45 zidentyfikowanych mieszkańców Kodnia i okolic, uczestników zwycięskiego ataku, a także tych, którzy brali udział w powstaniu styczniowym lub je wspierali. Wielu z nich zginęło na polach bitew w 1863 i 1864 roku, niektórzy za udział w powstaniu zapłacili więzieniem lub wieloletnią katorgą. Tego dnia miała miejsce także promocja książki **Jarosława Onyszcuka** z Warszawy, ale rodem z Kodnia pt.: **„Kodeń w Powstaniu Styczniowym. 1863-1864”**.

>> NA KODEŃ MARSZ ...

Od kilku lat Towarzystwo we współpracy z ZPO w Kodniu organizuje projekt pod nazwą „Na Kodeń marsz!”, którego celem jest upamiętnienie zwycięskiej bitwy o Kodeń jaką stoczyli mieszkańcy Kodnia i okolic oraz szlachta z Tucznęj w pierwszą noc powstania z 22 na 23 stycznia 1863 roku. Uczestnicy marszu, po południu 22 stycznia, zbierają się w lasku „Borek”, miejscu koncentracji powstańców przed atakiem na Kodeń. Następnie maszerują, po drodze wstępując na cmentarz, gdzie znajduje się mogiła powstańcza, tam składany jest wieniec. Marsz kończy się obok pamiątkowego kamienia, gdzie odczytywany jest apel pamięci, po

fot. 1

którym rozlega się przejmujące głos strażackiej syreny. Władze gminy składają wieniec w imieniu wszystkich mieszkańców Kodnia, a oficjalną część uroczystości kończy wspólne odśpiewanie „Roty”. Potem wszyscy uczestnicy gromadzą się przy ognisku na wspólnym gorącym poczęstunku.

>> BIEG SAPIEHÓW ...

Od 19 lat organizowany jest przez Towarzystwo Bieg Sapiechów. (fot. 2) Bieg posiada aspekt nie tylko sportowy, służy również popularyzacji czynnego wypoczynku wśród dzieci i dorosłych, wypoczynku potączonego z poznaniem i promocją bogatej kultury regionu pogranicza, wspaniałych zabytków, a nade wszystko nieskażonej, bujnej nadbużańskiej przyrody Kodnia i okolic. Bieg jak magnes przyciąga swoich statych sympatyków, zarówno z całego kraju, jak i zagranicy. Jest więc znakomitą promocją naszego regionu, południowego Podlasia. I jeszcze jedna rzecz, która świadczy o randze imprezy, z tej racji, że odbywa się w środku lata (zawsze pierwsza sobota sierpnia), do tego w porze dnia niezbyt dobrej do biegania – prawie w samo południe, „dorobił się” już legendarnej nazwy: „piekielna piątnastka”.

>> MEMORIAŁ S. SEHENIUKA ...

Kolejną imprezą sportowo-rekreacyjną, która od wielu lat odbywa się w naszej miejscowości, jest Memoriał Stanisława Seheniuka w piłce siatkowej. (fot. 3) Celem zawodów jest uczczenie pamięci Stanisława Seheniuka urodzonego w Kodniu, nauczyciela szkół powiatu bialskiego, wicemistrza Polski nauczycieli w piłce siatkowej. W organizację Memoriału Towarzystwo włączyło się w 2004 roku, a przez te wszystkie lata Memoriał Stanisława Seheniuka w piłce siatkowej na stałe zagościł na liście sportowo-rekreacyjnych imprez tej części Lubelszczyzny. W czerwcu 2019 roku odbyła się dwudziesta szósta edycja Memoriału.

>> BIEGI PO ZIEMI KODEŃSKIEJ ...

Trzecią imprezą sportowo-rekreacyjną, w organizację której włącza się nasze stowarzyszenie, są Biegi po Ziemi Kodeńskiej. Październikowe biegi stanowią dopełnienie masowych imprez biegowych w gminie Kodeń. Biegi po Ziemi Kodeńskiej rozgrywane są już od kilkunastu lat, nasze stowarzyszenie w 2018 roku współorganizowało je pod nazwą upamiętniającą stulecie odzyskania niepodległości – „Dla Niepodległej”, natomiast w 2019 roku, w osiemdziesiątą rocznicę wybuchu II wojny światowej pod hasłem „Pamięci Września 1939”. W październiku na kodeńskiej Kalwarii miała miejsce szesnasta edycja imprezy z udziałem ponad stu zawodników z kilku szkół naszego powiatu. Udział w tej imprezie wzięli także bardzo licznie uczniowie kodeńskiego Zespołu Placówek Oświatowych.

>> NAJLEPIEJ RAZEM ...

Jednym z obszarów realizacji statutowych celów naszego stowarzyszenia, na którym skupiliśmy naszą działalność w poprzednich latach, jest integracja rodzin, w których są osoby niepełnosprawne, a w szczególności niepełnosprawne dzieci. W ramach tej działalności w 2003 roku utworzyliśmy, we współpracy z Zespołem Placówek Oświatowych w Kodniu, Grupę Integracyjną „Najlepiej Razem”. Dzięki poznaniu i analizie zainteresowań na miarę możliwości członków grupy, nauczyciele ZPO opracowali program ciekawych, rozwijających i utrwalających określone umiejętności zajęć. Rodzice oraz rodzzeństwo, współuczestnicząc w rozwoju dziecka dysfunkcyjnego, pomagają zrozumieć potrzeby i rozwijać potencjał. Raz w tygodniu systematycznie odbywały się zajęcia prowadzone w oparciu o program „Cieszymy się razem”, modyfikowany i dostosowywany do możliwości i potrzeb uczestników grupy. Grupa „Najlepiej Razem” w tym roku obchodziła 16-lecie swojej działalności.

fot. 2

>> JARZĘBINA ...

Mało kto już dzisiaj o tym pamięta, ale Towarzystwo Przyjaciół Kodnia silnie wspierało niezwykle popularny w naszym regionie zespół śpiewaczy z Zabłotcia „Jarzębina”. Dzięki nawiązanym kontaktom Towarzystwa, „Jarzębina” mogła zaprezentować się na V Europejskich Nadbużańskich Spotkaniach Folklorystycznych w Sokotowie Podlaskim w 2006 roku, gdzie otrzymała nagrodę. Występ na tym festiwalu, a przede wszystkim słowa uznania i zachęty, jakie członkinie zespołu usłyszały od organizatorów festiwalu oraz regionalistów, w pewnym sensie otworzył drogę do późniejszych sukcesów i popularności zespołu.

>> ODBUDOWA POMNIKA ...

Przypadająca w ubiegłym roku 100 rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę zmobilizowała nas do realizacji szczytnego przedsięwzięcia, jakim była odbudowa Pomnika Odzyskania Niepodległości w Kodniu. W tym celu 5 grudnia 2017 r. powołany został Komitet Społeczny Odbudowy Pomnika Odzyskania Niepodległości. Pierwotnie pomnik został wybudowany w 10 rocznicę odzyskania niepodległości w 1928 roku, lecz został zniszczony przez Niemców w czasie wojny. Do tego PRL-owskie władze postarały się, by o pomniku zapomniano. „Władzy ludowej” bardzo przeszkadzał pomnik chwały oręża polskiego, chwały marszałka Józefa Piłsudskiego. Kamień, pochodzący z monumentu, użyta do budowy ubikacji przy ośrodku zdrowia. Na szczęście zachował się najważniejszy element pomnika - tablica pamiątkowa, na której znajduje się lakoniczny napis: „10-lecie niepodległości 11 XI 1928”. Została ona umieszczona w specjalnej kasecie u podnóża nowego pomnika. Uroczyste odświeżenie pomnika (fot. 4) nastąpiło wczesnym popołudniem 11 listopada 2018 roku w stulecie odzyskania niepodległości przez Polskę. Nowy pomnik zajął miejsce obelisku poświęconego Armii Czerwonej, który w wyniku ustawy dekomunizacyjnej, został usunięty.

fot. 3

>> JARMARK SAPIEŻYŃSKI ...

Dwa lata temu, nasze Towarzystwo, we współpracy z Gminą Kodeń oraz Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu, włączyło się w organizację Jarmarku Sapieżyńskiego, imprezy, która sięga do tradycji z okresu świetności miasta Kodnia. Ma on nawiązywać do tradycji kodeńskich jarmarków, które odbywały się 3 razy do roku. Udział Towarzystwa w tym przedsięwzięciu wiąże się z pozyskiwaniem środków na organizację jarmarków.

>> NASZA PRZYSZŁOŚĆ ...

U progu ćwierćwiecza działalności Towarzystwo Przyjaciół Kodnia ma również swoje problemy, z których zdecydowanie największym jest brak zmiany pokoleniowej, młodzi ludzie nie są zainteresowani działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Mimo, że w ostatnich latach, w działalność Towarzystwa zaangażowało się kilka nowych osób, to jednak praca stowarzyszenia nadal opiera się na członkach, którzy są w nim od samego początku.

Obecny skład Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Kodnia:

Jacek Malarski – prezes TPK, Dominik Nazaruk – wiceprezes, Tomasz Wojcieszuk – sekretarz, Barbara Radecka – skarbnik oraz członkowie Wiesław Bachanek i Wiesław Witkiewicz.

Chcielibyśmy w dalszym ciągu realizować zadania statutowe poprzez rozwijanie idei regionalizmu i umiłowania małych ojczyzn, kształtowanie i utrwalanie lokalnej i narodowej tożsamości, integrację społeczności lokalnych oraz wspieranie aktywności społecznej w środowisku. Naszym celem jest także popularyzacja wśród społeczności lokalnej idei ochrony nadbużańskiego środowiska naturalnego oraz narodowego dziedzictwa. Chcielibyśmy nasze cele realizować poprzez te przedsięwzięcia, w które już jest zaangażowane nasze Towarzystwo, ale także poszukiwać nowych rozwiązań i pomysłów i właśnie na to jesteśmy otwarci.

Obszerna relacja z działalności TPK dostępna na stronie domkulturywkodniu.pl w zakładce Wiadomości Kodeńskie.

fot. i tekst: Jacek Malarski

fot. 4

Szkoła Podstawowa w Kodniu już od jedenastu lat realizuje program edukacyjny Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy „Ratujemy i uczymy ratować” skierowany do uczniów z klas 1-3.

Dzieci pod opieką szkolnego koordynatora programu – Teresy Filipek – nabywają podstawowych umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy osobie poszkodowanej. Od wielu lat program kończy pokaz umiejętności ratowniczych, na który zapraszani są rodzice uczniów. Mali ratownicy prezentują, jak należy zachować się w sytuacji, kiedy zauważają osobę potrzebującą pomocy, a także uczą się jak sprawnie odnajdywać się w następujących sytuacjach: sprawdzenie przytomności, wezwanie pomocy, sprawdzenie oddechu, ułożenie osoby po-

RATUJEMY NOCĄ

szkodowanej w pozycji bocznej ustalonej, przeprowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Wszyscy uczestnicy pamiętali o podstawowej zasadzie obowiązującej w sytuacji udzielania pierwszej pomocy – bezpieczeństwie osoby ratującej.

18 listopada br. w godzinach popołudniowych w szkole uczniowie klasy 3a pod kierownictwem Teresy Filipek zaprezentowali rodzicom swoje umiejętności ratownicze. Po zaliczonym pisemnym teście przyszedł czas na zabawy przygotowane przez nauczycieli-opiekunów grupy i rodziców. Pośród wielu niespodzianek największą atrakcją była wizyta w miejscowej piekarni. Tutaj młodzi ratownicy poznali trudną i odpowiedzialną pracę piekarza oraz jak powstaje chleb, czyli *Od ziarenka do bochenka*. Z przygotowanego przez rodziców ciasta trzecioklasiści wyrabiali ciasteczka, które zostały upieczone. Własne wypieki wszystkim smakowały.

Nocleg w szkole pod opieką wychowawczyni klasy p. Jowik i p. Filipek oraz przy wsparciu rodziców dzieci był dla wielu dość dużym przeżyciem. Niejednokrotnie było to pierwsze nocowanie dzieci poza domem i bez rodziców. Wszystkie dzieci dzielnie spisały się i nazajutrz po wspólnym, przygotowanym przez rodziców śniadaniu, z lekko zaczerwienionymi oczami i cięższą niż zwykle głową rozpoczęły zajęcia lekcyjne. Opiekunowie dziękują Rodzicom za udział i pomoc w organizacji „Noclegu w szkole”.

fot.: Teresa Filipek
tekst: Teresa Jowik

ŚW. ARCHANIOŁ MICHAŁ

patron kodeńskiej parafii prawosławnej

Rokrocznie, w dniu 21 listopada, prawosławni wierni z nadbużańskich terenów południowego Podlasia gromadzą się w Kodniu nad Bugiem, by dać dowód modlitewnego przywiązania do ponad 500-letniej tradycji obecności wschodniego chrześcijaństwa w tej kolebce młodszej linii litewskiego rodu Sapiehów. Proszą patrona tutejszej parafii – św. Archanioła Michała, zwanego również Arcystrategiem Wszystkich Św. Mocy Niebios – o orędownictwo za miejscową wspólnotę parafialną i pomyślność wszystkich mieszkańców Kodnia.

Kult Archanioła Michała w świecie chrześcijańskim był i wciąż jest bardzo żywy. Cerkiew prawosławna oddaje mu cześć, jako najwyższemu reprezentantowi świata anielskiego, upatrując w nim obrońcę wiary, walczącego z herezjami i wszelkim złem. Aby ująć szeroko rozpowszechnioną adorację w ramy liturgiczne już w IV wieku ustanowiono święto „Soboru”, tzn. Zgromadzenia Św. Aniołów na czele z Archaniołem Michałem, na dzień 8 listopada (21 listopada według kalendarza juliańskiego). W okresie chrystianizacji Europy Wschodniej kult Niebiańskiego Arcystratega bardzo silnie zakorzenił się na Rusi Kijowskiej. Czczono go tam jako opiekuna książąt, wojska, a z czasem także patrona wielu rodów szlachty litewsko – ruskiej.

Prawosławie na Podlasiu, kształtujące się pod wpływem dwóch wschodniochrześcijańskich tradycji: metodiańskiej i bizantyjsko – ruskiej, odziedziczyło szczególne uwielbienie dla osoby św. Arcystratega Michała. Przez kolejne stulecia zaowocowało ono licznymi cerkiewiami wznoszonymi na Jego cześć. W chwili obecnej widzimy je zwłaszcza na północnym Podlasiu, m.in. w Bielsku Podlaskim, Orli, Starym Korninie, Trześciance, Wólce Wygonowskiej, Wojszkach i Żurobicach, zaś na południe od Bugu w Holeszowie, Nosowie i Kodniu. Nie dotrwały natomiast do naszych czasów cerkwie pw. św. Archanioła Michała w Grodzisku, Łosicach, Łysowie, Witoroży, Witulinie i Woskrzenicach.

Niewątpliwym przykładem przywiązania wiernych Cerkwi do Archanioła Michała była i pozostaje w dalszym ciągu ziemia kodeńska.

Ikona Św. Arch. Michała z Ikonostasu

Z imieniem tego świętego Bożego poślance związana jest zarówno historia rodu Sapiehów, dzieje miejscowej parafii prawosławnej, jak i losy dwóch niezwykłych świątyń.

Pierwsza cerkiew pw. św. Archanioła Michała została zbudowana w 1515 roku na mocy przywileju nadanego przez założyciela Kodnia, Jana Sapiełę. Był to obiekt drewniany, wzniesiony wysiłkiem lokalnych mieszczan w miejscu, które graniczy dziś od południa z placem cerkiewnym. W wyniku podpisania tragicznej dla Prawosławia unii brzeskiej cerkiew przeszła pod administrację unitów. Przetrwała ona do roku 1878, gdy decyzją władz carskich została rozebrana. Obok cerkwi przez pewien czas istniał cmentarz. Obecnie po grobach nie ma już śladu.

Druga cerkiew pw. św. Archanioła Michała pojawiła się na mapie Kodnia na początku lat 30. XX wieku. Początkowo jej lokalizacja była niejawna, gdyż lokalne władze metodycznie odmawiały zgody na wznowienie działalności parafii. Urządzona w prywatnym, murowanym domu przy ulicy

Procesja w dniu parafialnego święta - prawdopodobnie lata 30-te

Sławatyckiej 19, ofiarowanym na ten zbożny cel przez rodzinę Onyszczuków, z czasem doczekała się stałego wyposażenia, regularnej obsługi duszpasterskiej i pięknego chóru. Sam budynek nie przypominał cerkwi i być może dzięki temu przetrwał tragiczny okres II wojny światowej i lata powojenne. Decyzję o jego rozbudowie i nadaniu zewnętrznej bryle cech obiektu sakralnego podjęto dopiero w latach 70. Przez trzy kolejne dziesięciolecia, dzięki wysiłkom dwóch proboszczów, ks. Aleksiego Subotko i ks. Jerzego Ignaciuka, cerkiew i jej zaplecze stały się centrum odradzania prawosławnej duchowości na terenie gminy Kodeń. Nabożeństwa odprawiano w niej do listopada 2006 roku. W 2013 roku z błogosławieństwa ordynariusza diecezji, Arcybiskupa Lubelskiego i Chełmskiego Abła, rozpoczęła się przebudowa budynku na Centrum Kultury Prawosławnej, które służy dziś jako muzeum parafialne oraz miejsce spotkań kulturalnych i przyjmowania pielgrzymek.

Mimo ukończenia w 2006 roku budowy cerkwi pw. św. Ducha przy ulicy Sławatyckiej 11 i zapoczątkowania nowej tradycji świętowania drugiego dnia Pięćdziesiątnicy, zwanego w kalendarzu liturgicznym właśnie Dniem Św. Ducha, pamięć o historycznym patronie kodeńskiej parafii prawosławnej nie zanikła. Co roku, 21 listopada odbywają się uroczystości liturgiczne z udziałem hierarchów, duchowieństwa, oficjalnych gości i wiernych. Rozpoczyna je wieczorne nabożeństwo „całonocnego czuwania”, składające się z nieszporów i jutrzni. Wszyscy obecni na służbie przygotowują się do Boskiej Liturgii eucharystycznej, którą celebryje się tradycyjnie o godzinie 10.00. Nieodłącznym elementem wystroju cerkwi w tym dniu są dwie udekorowane kwiatami ikony Archanioła Michała: pierwsza – umieszczona na pulpicie pośrodku nawy głównej, druga – w feretronie po jej prawej stronie. Obie są wynoszone w procesji kończącej obchody.

Uroczystości ku czci św. Archanioła Michała w Kodniu były dla wiernych Prawosławnej Diecezji Lubelsko – Chełmskiej i miejscowej parafii wielokrotnie okazją do rocznicowych refleksji i podsumowań. Podczas pierwszego święta po „przeprowadzce” do nowej świątyni dziękowano Bogu za pomyślne ukończenie trwającej 5 lat budowy, otwartość wielu ludzkich serc i gorliwość ofiarodawców. W trakcie uroczystości w latach 2011 i 2015 nie mogło zabraknąć odniesień do 500-lecia założenia Kodnia i ufundowania pierwszej prawosławnej cerkwi. W 2018 roku wspominano jubileusz 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości i 80 rocznicę tragicznej akcji burzenia cerkwi prawosławnych na Chełmszczyźnie i południowym Podlasiu.

Niezależnie od jubileuszy i okoliczności zawsze prosimy św. Arcystratega Michała, by razem z Najświętszą Bogurodnicą i Wszystkimi Świętymi, był naszym orędownikiem przed tronem Wszechmogącego Boga i upraszał dla nas Jego wszelkich łask, w szczególności daru gorliwości w wierze, pokory, zrozumienia i miłości. Oby Dobry Bóg wysłuchał naszych modlitw i zachował ziemię kodeńską w dobrobycie i pokoju!

*zdjęcia od góry: Arcybiskup Lubelski i Chełmski Abel (2017 r.)
Cerkiew pw. Św. Arch. Michała (1963 r. i 2010 r.)
Cerkiew pw. Św. Ducha (2019 r.)*

tekst: ks Jan Grajko, fot.: archiwum parafii

SPOTKANIE Z POEZJĄ

CHŁÓD (1.12.2018)

Coraz większy chłód grudniowy nadchodzi.
Marzną wszystkie stworzenia.
Te duże i te małe.
Gdy śniegu dużo napada
nawet te trawożerne,
będą biedowały,
bo wszystko będzie pod śniegiem.
Jedyny ratunek to las,
zawsze coś się znajdzie,
wokół cisza i spokój,
Nawet jak słońce zajdzie.
Biedne stworzenia nasze,
Nie dość że zimno i mróz,
zawsze coś czyha na nie.
Jak nie strzelają, to wnyki czepiają.
I tak zawsze jest!

ZIMA ZNOWU

Niedawno była jesień
i znowu jest zima.
Wszystkie pory roku
przeplatają się ze sobą.
A każda pora roku
niesie coś innego
i wciąż dążymy do celu,
jesteśmy smutni i znowu weseli,
zależy jak nam się życie ułoży.
Chcielibyśmy, żeby zawsze było pięknie
ale niestety, to jest niemożliwe,
raz jesteśmy na wozie, raz pod wozem
nawet pogoda jest kapryśna,
a cóż dopiero nasze życie i te zmienne pogody,
które odbijają się na naszej psychice.
Człowiek jest uzależniony od natury i Woli Bożej
I choćbym chodził ciemną doliną
i zła się nie ulękę, bo jesteś przy mnie
O PANIE.

WIGILIA (2011)

Święta tuż tuż, choinki błyszczą już, jeszcze tylko prezenciki
i będą się cieszyć dziewczynki i chłopczyki
gdyby nie te szykowania staropolskiego dania
a to chyba nie musi być wiele nawet dwanaście
ale każdy robi ile może
babcia z dziadkiem i wnuczkami szykują się kilka dni
wnusia Lucia zawsze sprząta i Anitka i Maruś i Robuś też
i choinka ubrana stoi od samego rana
jeszcze tylko co doprawić i przyprawić aby smaczne było
już pierwsza gwiazdka na niebie Wigilię czas zaczynać
już talerzyk dla wędrowca w potrzebie
bo tak zwyczaj każe nasz
przystrajanie po kolacji wigilijnej
i po odśpiewaniu kilku kolęd wszyscy rozchodzą się do domu
z kolędą na ustach z prezencikiem w torbie a później na pasterkę.

ZIMA

Wszędzie biało dookoła,
zasypane pola, łąki i zagaje.
Wieje zimny wiatr od pola,
bo taka jest jego rola.
Zmarłaki siedzą w domu za piecem,
boją się zimna i mrozu.
Latem też siedzą za piecem
bo boją się gorąca.
Do pracy kochani, do pracy,
trzeba się ruszać stale.
Bo bez pracy, nie ma kołaczy
a tu wciąż czegoś trzeba.
Nawet jak pomóc coś komuś,
nikt za to kijem nie rzuci.
Pomożesz ty, pomogą tobie,
Tak się wszystko kręci.
A wszystko zależy od chęci.
A śnieg wciąż i kręci,
Aby było co jeść.
Z pomocą Bożą wszystko przeżyjemy.

ZIĄB (10.01.2018)

Przyszędł do nas straszny ziąb.
Nie wiem jak to będzie?
Trzeba zaszyć się w ciepły kąt,
bo o wyjściu na dwór, mowy nie ma.
Nie wiem czy to wszyscy,
boją się zimna, czy tylko niektórzy
już chyba lepiej, jak jest po burzy.
Przynajmniej ciepło i wiatr wieje zewsząd.
Najgorsze są te stare lata,
wszystko człowiekowi przeszkadza.
Zimno źle, gorąco też niedobrze.
Musi być na to jakaś rada,
trzeba wziąć za radę
co mamy zrobić żeby się nie smucić
Może pieśni śpiewać i nucić.

PASTERKA

Świeci niebo rozgwieżdżone,
odbija się od śnieżnych pól.
Wokół cisza, w nocną porę,
Tylko słysząc, szczekanie psów.
Wszyscy poszli na pasterkę,
Bo Syn Boży, się narodził.
Wokół słysząc, kolęd śpiew
Lulajże Jezuniu i Dzisiaj w Betlejem.
Wszyscy oddają Cześć Matce Bożej,
I świętemu Józefowi i Małemu Jezuskowi.
Klęczą wszyscy na kolanach
Dziękując Bogu za wszystko.
Bóg wszystko zaplanował,
Aby zbawić cały Lud.
Anioły strzegą małe dziecię,
Bo stał się Wielki Cud.

tekst: Stanisława Potajczuk

WYDAWCA:

Urząd Gminy Kodeń,
ul. 1-go Maja 20, 21-509 Kodeń

ADRES REDAKCJI:

Gminne Centrum Kultury, Sportu
i Turystyki w Kodniu,
ul. Rynek 4, 21-509 Kodeń,
tel. 83 375 41 37
e-mail: wiadomoscikodenskie@wp.pl

REDAKCJA:

Ewa Rafałko, dr Piotr Skolimowski

REDAKTORZY POMOCNICZY:

Marek Ferens, ks. Jan Grajko,
Teresa Jowik, Wanda Kopczyńska,
Jacek Malarski, Agnieszka Nowacka,
Jarosław Onyszczyk, Paulina Pietrusik,
Stanisława Potajczuk,
Stanisław Rafałko, Jerzy Troć,
Wiesław Witkiewicz

SKŁAD:

Ewa Rafałko

KOREKTA:

Anna Skolimowska

DRUK:

Drukarnia Calamus s.c.,
ul. Tuwima 5, 21-500 Biała Podlaska,
tel./fax: 83 343 10 50
e-mail:
calamus@drukarniacalamus.com

Nakład 500 egz.

Zastrzegamy sobie prawo dokonywania skrótów w nadesłanych tekstach.
Za treść nadesłanych tekstów i ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Wybrane elementy graficzne:
pixabay.com.

Chcesz być redaktorem
WIADOMOŚCI KODEŃSKICH?
Napisz do nas:
wiadomoscikodenskie@wp.pl

TWOJA REKLAMA W NASZEJ GAZECIE

PROMOCJA

A4 - 400 zł

A5 - 200 zł

A6 - 100 zł

Napisz do nas!

wiadomoscikodenskie@wp.pl

Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Kodniu po raz pierwszy zaprasza na **Nadbużański Przegląd Ludowej Poezji Miłosnej**.
Główną ideą przeglądu jest prezentacja ludowej poezji o tematyce miłosnej własnego autorstwa lub innego autora. Ważne jest by utwory te nie były nigdzie wcześniej publikowane.
Dopuszczane są dwie formy prezentacji: recytacja (maks. 2 utwory) lub śpiew (występ do 5 min.). Można również przedstawić swoje teksty czytając. Zgłoszenia przyjmowane będą w GCKSiT w Kodniu pod nr tel. **83 375 41 37** lub na adres mailowy: **domkulturywkodniu@wp.pl**.

Kodeń dawniej i dziś

Dom Sióstr Sercanek dawniej i dziś

Dawniej Strażnica WOP, dziś Dom Pomocy Społecznej

Dawniej Restauracja Graniczna, dziś Apteka DOZ

Dom Pielgrzyna dawniej i dziś